

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **G. A.,** zastoupené Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 5. 2016, č. j. OAM-174/ZA-ZA05-ZA14-R2-2012, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 6. 2017, č. j. 43 Az 30/2016 – 68,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

IV. Ustanovenému zástupci žalobkyně, Mgr. et Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování žalobkyně v řízení o kasační stížnosti ve výši 4114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Včasně podanou kasační stížností brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti shora označenému rozsudku (dále jen „napadený rozsudek“) Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“). Napadeným rozsudkem byla zamítnuta stěžovatelčina žaloba, směřující proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“), jímž bylo rozhodnuto o její žádosti tak, že mezinárodní ochrana podle § 12,

§ 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje.

[2] Stěžovatelka v žalobě zejména namítala, že žalovaný ani v napadeném rozhodnutí, vydaném po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2015, č. j. 5 Azs 150/2014 - 62, nezjistil dostatečným způsobem skutečný stav věci, když se jím obstarané zprávy a informace nezaměřují dostatečně na problematiku pronásledování arménských jezídů, kteří konvertovali ke křesťanství, ze strany členů jejich dřívější komunity. Stejně tak se žalovaný nevypořádal adekvátně s tvrzením, že stěžovatelka byla dlouhodobě obětí domácího násilí páchaného jejím manželem, v důsledku čehož se u ní vyvinuly zdravotní následky psychického rázu. Stěžovatelka zdůraznila, že „pronásledování“ ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu nemusí spočívat pouze v mučení či nelidském zacházení v jejich flagrantních formách, nýbrž například i v podobě psychického nátlaku či jiných obdobných jednáních, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.

[3] Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku k uplatněným žalobním námitkám zejména uvedl, že žalovaný vzal v potaz stěžovatelkou předložené materiály a náležitě se s nimi vypořádal. Dle názoru krajského soudu nebylo prokázáno, že by stěžovatelka mohla mít důvodné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný v novém řízení opatřil aktualizované informace o zemi stěžovatelčina původu, z nichž je patrné, že se tamní komunita jezídů staví ke svým bývalým členům negativně (jako k osobám opovrženíhodným), nicméně stěžovatelce samotné byla zachována možnost bydlení u jejích rodičů se současnou materiální pomocí od jejího bratra. Krajský soud dále ve shodě s žalovaným neshledal, že by stěžovatelčina konverze ke křesťanství vyvolala jakoukoliv neadekvátní reakci či hrozbu postihu ze strany jezídské komunity. Byť je stěžovatelčina životní situace přinejmenším nelehká, nelze v jejím případě spatřovat přítomnost azylově relevantní újmy. Žalovaný se rovněž patřičně zabýval otázkou rovnoprávnosti žen a mužů v zemi původu a zákazu diskriminace na základě pohlaví. Krajský soud, stejně jako žalovaný, z opatřených zpráv vyvodil, že státní představitelé země původu uznávají existenci problémů v této oblasti a také to, že na jejich řešení je třeba vynaložit větší úsilí. V rovině právní (zejména pak ústavněprávní a mezinárodněprávní) je v zemi původu garantována ochrana práv žen a zakázána jejich diskriminace. Navzdory tomu z podkladů obsažených ve správním spise vyplývá, že případy domácího násilí nejsou účinným způsobem rozpoznávány, vyšetřovány, stíhány a ani trestány. Rovněž týrání mezi manželi a násilí vůči ženám je velmi rozšířeným jevem. Orgány státní moci země původu se však zjevně snaží tyto negativní jevy potírat a stěžovatelka tak má reálnou možnost obrátit se na ně. Stěžovatelka ostatně sama v doplňujícím pohovoru k žádosti uvedla, že její bývalý manžel pro ni již nepředstavuje hrozbu. Krajský soud se ostatně ztotožnil i s připomínkou žalovaného, že stěžovatelka může svou situaci vyřešit vnitřním přesídlením. Dle krajského soudu nelze dovodit, že by stěžovatelce v případě návratu do Arménie hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, ať již ze strany státních orgánů (což ostatně stěžovatelka netvrdila), nebo od tamní jezídské komunity.

pokračování

[4] Stěžovatelka považuje svou stížnost za přijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), přičemž odkazuje na typové vymezení přijatelných kasačních stížností ve věcech mezinárodní ochrany, podané v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, a tvrdí, že krajský soud hrubě pochybil ve výkladu hmotného nebo procesního práva a že nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerepetování nebude docházet i v budoucnu.

[5] Důvody kasační stížnosti ztotožňuje stěžovatelka v obecné rovině s těmi uvedenými v ustanoveních § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[6] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku stěžovatelka spatřuje v tom, že krajský soud zcela opomenul zabývat se otázkou poskytovatelů ochrany a hodnocení odůvodněnosti obav stěžovatelky z pronásledování, byť tyto byly stěžovatelkou v žalobě jasně nastoleny.

[7] Žalovaný se v podstatě nezabýval otázkou existence dostupné a efektivní ochrany ve vztahu k pronásledování ze strany jezídské komunity, když toliko konstatoval, že stěžovatelka neprokázala své pronásledování či neadekvátní reakci této komunity na její dřívější náboženskou konverzi. Stěžovatelka se naopak domnívá, že z pohledu azylové relevance není natolik podstatné prokázání pronásledování v minulosti, jako spíše pravděpodobnost, že k pronásledování může dojít v budoucnu. Po žadateli o mezinárodní ochranu nelze spravedlivě ani rozumně požadovat prokázání proběhnuvšího pronásledování jeho osoby (s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2014, č. j. 2 Azs 139/2014 – 38). Pokud tedy žalovaný a posléze i krajský soud dovodili, že stěžovatelka nesplňuje podmínky pro udělení azylu proto, že neprokázala své dřívější pronásledování v důsledku svého náboženství, dopustili se nesprávného posouzení právní otázky. Nadto stěžovatelka namítá, že byla žalovaným i krajským soudem nedůvodně odkázána na možnost využití ochrany místní křesťanské komunity a své vlastní rodiny, jak tomu činila v minulosti. Podle zákona o azylu a kvalifikační směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/95/EU, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany), musí být poskytovatelem ochrany stát, resp. státní orgány, či mezinárodní organizace ovládající podstatnou část státu.

[8] Stěžovatelka dále namítá, že správní orgán sice opatřil v dalším řízení některé nové informace o zemi původu, z těchto však vyvodil závěry, které s nimi nejsou slučitelné. Zprávy Human Rights Watch 2016 a Amnesty International 2016 opět neposkytují relevantní informace stran chování členů jezídské komunity ke konvertitům. Zpráva Ministerstva zahraničních věcí navíc potvrzuje stěžovatelčiny obavy, resp. pojednává o souvisejícím riziku. K případné ochraně bývalých členů jezídské komunity, kterou by měly poskytovat státní orgány Arménie, neobstaral žalovaný žádné informace; k její praktické efektivitě se nevyjádřil vůbec. To i přesto, že Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku jasně uvedl, že *„pokud ani po doplnění dokazování nebude možné tvrzení stěžovatele doložit nebo vyvrátit, žalovaný bude povinen z takového tvrzení vycházet.*" Poté, co žalovaný citoval opatřené zprávy v tom ohledu, že ochrana proti genderově podmíněnému

násilí je v Arménii velmi problematická a naráží jak na předsudky ze strany policejních orgánů, tak na všudypřítomnou korupci, vyzdvihl naproti tomu, že Arménie problém uznává, snaží se jej řešit a nelze tedy hovořit o neochotě poskytnout ochranu. K tomu stěžovatelka podotýká, že azylově relevantním je takové pronásledování, vůči kterému stát nebo jiný poskytovatel ochrany není schopen nebo ochoten zajistit ochranu. Samotná snaha určeného poskytovatele ochrany proto nemůže vést k závěru o skutečné efektivitě ochrany jím poskytované. Správní spis tedy neobsahuje podklady, na základě kterých by bylo lze přijmout výše popsané závěry správního orgánu, které později přejal i krajský soud.

[9] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti prvotně odkázal na své dřívější vyjádření k žalobě. V obecné rovině se vyslovil ve prospěch zákonnosti a věcné správnosti jak svého rozhodnutí, tak i napadeného rozsudku. Dále konstatoval své přesvědčení, že zcela respektoval pokyny obsažené ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu. Křesťané představují drtivou většinu věřícího obyvatelstva Arménie, zatímco jezídi pouze přibližně 1,3 %. Pokud jde o potenciální domácí násilí, jehož měla být stěžovatelka obětí, zdůrazňuje žalovaný, že stěžovatelka je plnoletá a svobodná, se svým bývalým manželem se proto stýkat nemusí a předejde tím případným konfliktům. Její bývalý manžel se navíc znovu oženil a se svou stávající manželkou má další děti. Žalovaný proto uzavřel, že uplatněné kasační námitky jsou neopodstatněné a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[10] Kasační stížnost je přípustná.

[11] Při posuzování přijatelnosti kasační stížnosti (§ 104a s. ř. s.) vycházel Nejvyšší správní soud v první řadě ze skutečnosti, že dřívější rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany stěžovatelce bylo zrušeno rozsudkem zdejšího soudu ze dne 16. 4. 2015, č. j. 5 Azs 150/2014 – 62 (dále jen „kasační rozsudek“), v němž vyslovil právní názor závazný pro další řízení ve věci stěžovatelčiny žádosti. Stěžovatelka v kasační stížnosti v podstatě namítá, že žalovaný tento právní názor dostatečným způsobem nereflektoval a krajský soud pochybil, pokud z tohoto důvodu rozhodnutí žalovaného nezrušil. Obdobně jako v případě kasačního rozsudku dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovatelka namítá takové zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení a které nelze z hlediska přijatelnosti (§ 104a odst. 1 s. ř. s.) *prima facie* vyloučit (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39); kasační stížnost je tudíž přijatelná.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Spatřuje-li stěžovatelka nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku v absenci zohlednění aspektu poskytovatelů ochrany v zemi jejího původu, nemůže jí Nejvyšší správní soud přisvědčit. Byť stěžovatelka již v žalobě sporovala odkaz žalovaného na potencialitu poskytnutí ochrany stěžovatelce jejími souvěrci v zemi původu, nelze odhlédnout od toho, že otázka subjektu poskytujícího ochranu v zemi původu je relevantní pouze tehdy, hrozí-li žadateli újma ze strany nestátních původců (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2014, č. j. 2 Azs 139/2014 – 38). Rozhodnutí žalovaného i napadený rozsudek ovšem stojí na závěrech, že stěžovatelce taková újma nehrozí. Předmětná žalobní a kasační námitka je tudíž lichá. Žalovaný v napadeném

rozhodnutí retrospektivně hodnotil stěžovatelčiny možnosti obrátit se s žádostí o pomoc i na jiné obyvatele země původu, než na příslušníky jezídské komunity, to však především v ohledu bezprostředního poskytnutí materiálního zázemí a umožnění uspokojování základních životních potřeb stěžovatelky. Z rozhodnutí naopak nikterak neplyne, že by žalovaný přenášel povinnost ochrany stěžovatelky před případným fyzickým útokem ze strany jejího bývalého manžela právě na stěžovatelčiny souvěrce v zemi původu nebo na její rodinu. Stěžovatelka navíc sama před správním orgánem vypověděla, že se arménská policie odmítla zabývat jejím vyloučením z jezídské komunity, na druhou stranu však konstatovala svou pravomoc k ochraně stěžovatelky před případnou trestnou činností (bez rozlišení, zda bude pachatel motivován náboženskými či rodinně-vztahovými pohnutkami). Žalovaný si náležitým způsobem opatřil dostupné informace k posouzení, zda arménská komunita jezídů aktivně pronásleduje své bývalé členy. Z obsahu správního spisu je zřejmé, že stěžovatelčina konverze ke křesťanství vyvolala jistou averzi tamní jezídské komunity vůči její osobě, z ničeho ovšem neplyne (stěžovatelka ostatně ani netvrdí), že by tato byla představována aktivním pronásledováním stěžovatelky. Z dostupných informací je totiž patrné, že se jezídská komunita ve vztahu ke konvertitům spíše omezuje na jejich ostrakizaci. Dle zjištění žalovaného ovšem tvoří jezídi přibližně 1,3 % arménské populace, na rozdíl od většiny obyvatel křesťanského náboženského vyznání. Nelze se proto domnívat, že by stěžovatelčino vyloučení z jezídské komunity mělo představovat nepřekonatelnou překážku jejího života v Arménii, neřešitelnou např. využitím možnosti vnitřního přesídlení, jak správně poznamenal žalovaný a ve shodě s ním i krajský soud.

[14] Stěžovatelka dále namítala, že azylově relevantní je pouze potencialita jejího budoucího pronásledování, nikoli zjištění, zda skutečně v minulosti k jejímu pronásledování docházelo. Nejvyšší správní soud jí v tomto přisvědčuje, nicméně nelze opomenout fakt, že náležitá predikce se nevyhnutelně zakládá na poznatcích o skutečnostech již nastalých. Žalovaný proto zcela správně vycházel ze stěžovatelčiných tvrzení a azylového příběhu, přičemž posuzoval, zda zakládají pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Logickým způsobem pak dovodil, že nebyla-li stěžovatelka takovýmto způsobem pronásledována v minulosti, nemůže být její strach z pronásledování, při nedostatku informací o jiných případech pronásledování bývalých příslušníků jezídské komunity, odůvodněný ve smyslu výše odkazovaného zákonného ustanovení. Žalovaný neopomněl zabývat se rovněž hrozbou fyzického násilí ze strany stěžovatelčina bývalého manžela. Jeho závěr o relativně nízké pravděpodobnosti realizace této hrozby, opřený o stěžovatelčinu výpověď stran nové rodiny jejího bývalého manžela a vyjádření, že ji již „nechal na pokoji“, shledává Nejvyšší správní soud přesvědčivým. Lze se tudíž přiklonit k názoru krajského soudu, že hrozba pronásledování stěžovatelky jejím bývalým manželem již není aktuální. Nejvyšší správní soud rovněž ve shodě s krajským soudem poznamenává, že z obsahu správního spisu vyplývá, že se arménské státní orgány snaží vnímat a případně řešit problém domácího násilí jakožto relativně rozšířeného jevu v arménských rodinách a činí v tomto směru legislativní a osvětové kroky. Nejvyšší správní soud nicméně poznamenává, že i v případě stěžovatelčina návratu do země původu je vysoce nepravděpodobné její další soužití s bývalým manželem, a tudíž nelze hovořit *pro futuro* o domácím násilí, pro něž je typickým znakem určitá závislost oběti na pachateli (a z ní pramenící obtížnost ohlašování a potírání tohoto druhu trestné činnosti), nýbrž spíše o období nebezpečného pronásledování, resp. vyhrožování,

v případě kterých se stěžovatelka může bezpochyby obrátit s žádostí o ochranu na příslušné arménské státní orgány. Stěžovatelka v řízení o žádosti opakovaně uváděla, že se na státní orgány neobrátila s žádostí o ochranu proto, že se bála, a proto, že by to bylo zbytečné. Nejvyšší správní soud má za to, že za situace, kdy stěžovatelka již byla rozvedená a žila odloučeně od svého bývalého manžela (který se měl v době jejího vycestování nacházet na území Ruské federace), bylo přinejmenším předčasné zatracovat možnost vyhledání ochrany u příslušných státních orgánů; z informací opatřených žalovaným totiž nevyplývá, že by arménské státní orgány v obecném měřítku selhávaly v poskytování ochrany před násilnou trestnou činností.

[15] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že žalovaný náležitě reagoval na výtky obsažené v kasačním rozsudku a nedostatky svého původního rozhodnutí (přinejmenším pokud jde o tu jeho část, která pojednávala o žádosti stěžovatelky) napravil. Krajský soud tudíž důvodně stěžovatelčinu žalobu zamítl. Kasační stížnost není důvodná a Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítnout, neboť ani nad rámec uplatněné kasační argumentace neshledal důvody ke zrušení napadeného rozsudku (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení procesně úspěšná a nemá tak právo na náhradu vynaložených nákladů. Naproti tomu úspěšný žalovaný patrně nevynaložil v řízení o kasační stížnosti náklady, které by přesahovaly běžný rámec jeho úřední činnosti, a které by mu tudíž patřilo nahradit.

[17] V řízení před krajským soudem byl stěžovatelce usnesením ze dne 17. 7. 2016, č. j. 43 Az 30/2016 - 21, ustanoven zástupcem Mgr. et Bc. Filip Schmidt, LL.M., advokát. Dle § 35 odst. 9 *in fine* s. ř. s. zastupuje ustanovený zástupce, je-li jím advokát, účastníka i v řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 9 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[18] Nejvyšší správní soud přiznal advokátovi odměnu za jeden úkon právní služby, spočívající v podání kasační stížnosti (včetně jejího doplnění) [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů], ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. téže vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky) za jeden úkon právní služby. Zástupce stěžovatelky je plátcem daně z přidané hodnoty, proto se jeho odměna zvyšuje o částku 714 Kč odpovídající této dani. Celkem tedy odměna ustanoveného zástupce činí částku ve výši 4114 Kč, jež mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2017

pokračování

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu